

Các văn phòng kiến trúc hàng đầu thế giới đang làm gì?

Liu Jiakun

Kiến trúc thực tại và tái sinh cộng đồng

Ảnh minh họa từ bộ nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

Nghiên cứu kiến trúc gắn với đời sống, vật liệu tái sinh, ký ức và không gian chung; bổ sung chú giải cập nhật giải Pritzker 2025.

15 CHƯƠNG / 150 MỤC / 150 ẢNH

PREVIEW CÔNG KHAI / 13 TRANG

Cách đọc chuyên đề

Phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu kiến trúc gắn với đời sống, vật liệu tái sinh, ký ức và không gian chung; bổ sung chú giải cập nhật giải Pritzker 2025.

Văn bản và hình ảnh

Phần thân bài được dàn từ Word anh cung cấp, giữ nội dung và thứ tự các mục. Lời xưng hô và nhận định ngôi thứ nhất thuộc văn bản nguồn, không phải trải nghiệm được AIDE xác nhận. Ảnh được ghép theo mã chương - mục trong ZIP; chúng là minh họa tham chiếu, chưa được xác minh là ảnh hiện trạng hoặc bản vẽ kỹ thuật của công trình.

Đọc các luận điểm kỹ thuật

Các số liệu hiệu năng, nhận định sức khỏe, lời dẫn và kịch bản tương lai trong nguồn cần được đối chiếu với hồ sơ gốc trước khi sử dụng làm căn cứ thiết kế. Chuyên đề phục vụ nghiên cứu và thảo luận.

Tình trạng nguồn

Đã ghép 150 ảnh. Có 0 mục không có ảnh tương ứng và 0 mục chưa có nội dung thân bài. Danh sách chi tiết nằm ở cuối tài liệu. Ảnh giữ tỷ lệ gốc, bố trí khoảng 1/4 trang khi có ảnh.

Đề cương và điều hướng

Mục lục trình bày cấu trúc chương. Bookmark trong PDF cho phép đi thẳng đến từng mục. Mã CHxx-Pxx liên kết văn bản với tên ảnh trong gói nguồn.

Chú giải biên tập

Chú giải thời điểm: Liu Jiakun đã được công bố nhận giải Pritzker ngày 04.03.2025. Những đoạn dự đoán giải thưởng trong Word được giữ làm văn bản nguồn và phải đọc theo mốc trước công bố. Tên bảo tàng ở chương 7 đối chiếu là Suzhou Museum of Imperial Kiln Brick.

The Pritzker Architecture Prize - Liu Jiakun, 2025
<https://www.pritzkerprize.com/laureates/liu-jiakun>

Mục lục bản đầy đủ

Bản preview giới thiệu các trang chọn lọc; số trang trong mục lục là số trang của bản đầy đủ.

01	TRIẾT LÝ KIẾN TRÚC THỰC TẠI	4
02	GẠCH TÁI SINH (REBIRTH BRICK)	24
03	WEST VILLAGE BASIS YARD	44
04	LUYEYUAN STONE SCULPTURE MUSEUM	64
05	BẢO TÀNG NGHỆ THUẬT ĐƯƠNG ĐẠI THÀNH ĐÔ	84
06	TÍNH BẢN ĐỊA VÀ VẬT LIỆU THÔ	104
07	SUZHOU IMPERIAL KILN RUINS MUSEUM	124
08	KIẾN TRÚC GẮN KẾT CỘNG ĐỒNG	144
09	CẤU TRÚC VÀ LOGIC CÔNG NĂNG	164
10	CÁC CÔNG TRÌNH KỶ NIỆM VÀ THÁP CHUÔNG	184
11	NHÀ Ở VÀ KHÔNG GIAN SỐNG HIỆN ĐẠI	204
12	VĂN CHƯƠNG TRONG KIẾN TRÚC	224
13	SÂN TRONG VÀ VI KHÍ HẬU	246
14	CHI TIẾT CẤU TẠO VÀ SỰ THÔ MỘC	266
15	DI SẢN PRITZKER 2025 VÀ TƯƠNG LAI	286

CH01-P01 SỰ THỰC DỤNG CỦA CÔNG NĂNG

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH01-P01. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

tưởng, ông bắt đầu bằng việc quan sát cách một cộng đồng vận hành. Một công trình chỉ đẹp khi nó "trơn tru" trong công năng hàng ngày.

- **Vẻ đẹp của sự tất yếu:** Trong các thiết kế như Bảo tàng Nghệ thuật Điêu khắc Đá Luyeyuan, sự thực dụng thể hiện ở việc sử dụng bê tông trần và các khoảng trống đón sáng tự nhiên. Không có chi tiết thừa. Hình thức là kết quả cuối cùng của việc tối ưu hóa ánh sáng và luồng giao thông, chứ không phải mục đích ban đầu.
- **Sự khiêm tốn có tính toán:** Ông chấp nhận những khiếm khuyết của quá trình thi công

Trong bối cảnh kiến trúc đương đại thế giới đang dần chuyển dịch từ những biểu tượng hào nhoáng (iconic architecture) sang những giá trị nhân văn và bền vững, việc dự đoán Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) cho giải thưởng Pritzker 2025 không chỉ là một dự báo về một cá nhân, mà là sự tôn vinh một **"Đạo đức nghề nghiệp mới"**.

Là một chuyên gia phê bình, tôi nhìn nhận Liu Jiakun không phải như một nghệ sĩ tạo hình, mà là một **"Nhà chiến lược của thực tại"**. Dưới đây là phân tích chuyên sâu về triết lý của ông:

1. Triết lý Kiến trúc Thực tại (Architecture of Reality): Sự thực dụng của công năng

Đối với Liu Jiakun, "Thực tại" (Reality) không phải là một khái niệm trừu tượng, nó là tổng hòa của các ràng buộc: ngân sách hạn hẹp, kỹ thuật thi công địa phương thấp, và nhu cầu cấp bách của người dùng.

- **Ưu tiên giải quyết vấn đề trước khi tạo hình:** Triết lý này phản ánh tư duy "có gì dùng nấy". Thay vì áp đặt một hình thái kiến trúc viển

thủ công, biến chúng thành một phần của ngôn ngữ kiến trúc - một sự thực dụng đầy trung thực, không che giấu.

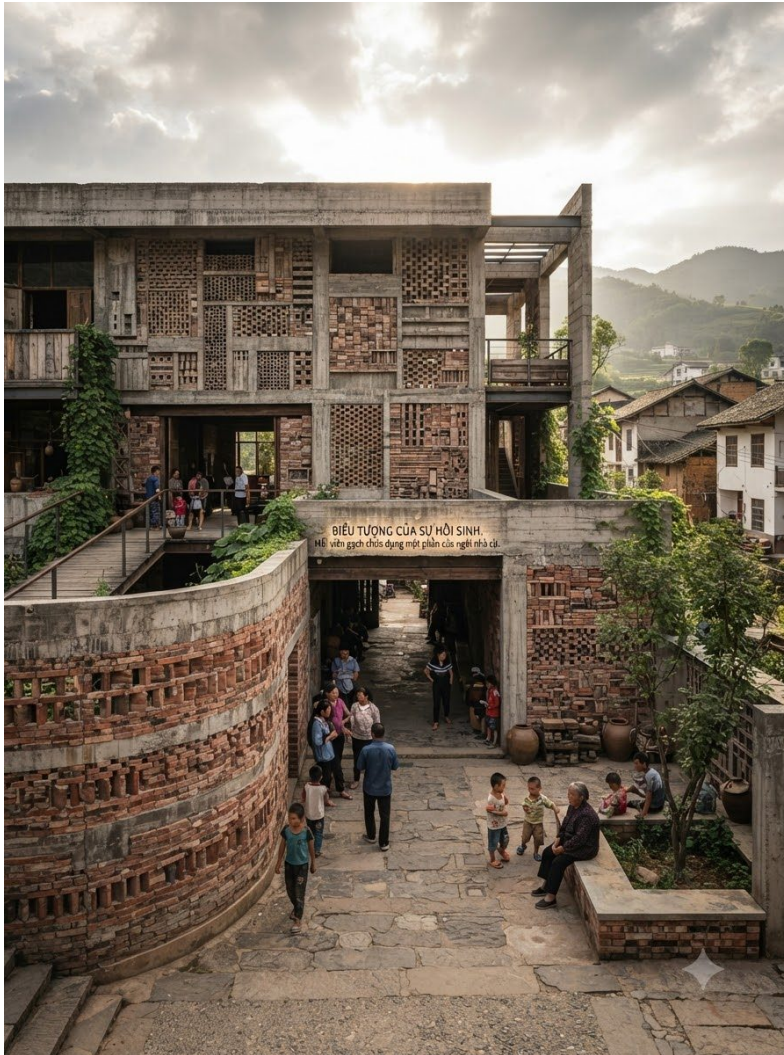
2. Chiến lược Bền vững và "Gạch Tái sinh" (Rebirth Brick)

Đây là minh chứng rõ nét nhất cho tư duy giải quyết vấn đề xã hội bằng kiến trúc. Sau trận động đất lịch sử tại Tứ Xuyên năm 2008, Liu Jiakun đã không chọn những vật liệu công nghệ cao đắt đỏ.

- **Vòng đời của vật liệu:** Gạch Tái sinh được tạo ra từ đồng đồ nát (vụn bê tông, gạch vỡ) trộn với xi măng và rơm. Đây không chỉ là

CH02-P08 BIỂU TƯỢNG CỦA SỰ HỒI SINH

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH02-P08. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

phong cách phương Tây hay hoài cổ một cách hời hợt. "Thực tại" trong kiến trúc của ông là sự thừa nhận những hạn chế về ngân sách, kỹ thuật địa phương và bối cảnh xã hội phức tạp của Trung Quốc đương đại.

- **Sự can thiệp tối thiểu:** Ông không cố gắng áp đặt ý chí của kiến trúc sư lên cảnh quan. Thay vào đó, ông tìm kiếm sự giao hòa giữa cấu trúc và môi trường, nơi tòa nhà mọc lên như một phần tất yếu của thực địa.

2. Gạch Tái Sinh (Rebirth Brick): Chiến lược bền vững từ đồng đồ nát

Dự án **Gạch Tái Sinh** sau trận động đất Tứ Xuyên năm 2008 là minh chứng rục rỏ nhất cho

Việc vinh danh Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) - một người con của vùng đất Tứ Xuyên - tại giải thưởng Pritzker không chỉ là sự ghi nhận dành cho một cá nhân, mà là sự lên ngôi của **"Kiến trúc Thực tại" (Architecture of Reality)**. Trong bối cảnh thế giới đang loay hoay với những tòa nhà biểu tượng hào nhoáng, Liu Jiakun chọn một con đường khắc kỷ: đối diện trực diện với nỗi đau, sự nghèo khó và những mảnh vụn của lịch sử.

Dưới đây là phân tích chuyên sâu về tư duy và di sản của ông, tập trung vào biểu tượng **Gạch Tái Sinh (Rebirth Brick)**.

1. Triết lý Kiến trúc Thực tại (Architecture of Reality)

Liu Jiakun không bắt đầu thiết kế từ những ý niệm trừu tượng. Với ông, kiến trúc là một **"phương thức giải quyết vấn đề"**. Trước khi trở thành kiến trúc sư, ông là một nhà văn, và tư duy văn học này đã thấm thấu vào kiến trúc theo cách trần trụi nhất: kiến trúc phải kể câu chuyện về nơi nó thuộc về.

- **Tính chân thực (Authenticity):**

Ông từ chối việc sao chép các

đạo đức nghề nghiệp của Liu Jiakun. Đây không chỉ là một giải pháp vật liệu, mà là một **"nghi lễ hồi sinh"**.

- **Vật liệu từ ký ức:** Mỗi viên gạch được tạo ra từ hỗn hợp phế thải xây dựng (vụn nát của các ngôi nhà cũ), xỉ than, cát và xi măng. Theo lời ông: "Mỗi viên gạch chứa đựng một phần của ngôi nhà cũ". Nó biến những ký ức đau thương, những mảnh vỡ của cái chết thành vật liệu xây dựng cho sự sống mới.

- **Tính bền vững "Low-tech":** Thay vì sử dụng dây chuyền công nghiệp đắt đỏ, ông thiết kế loại gạch có thể sản xuất bằng máy ép tay thủ công ngay tại hiện trường. Điều

CH04-P04 SỰ IM LẶNG CỦA KHÔNG GIAN

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH04-P04. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

giữa vật chất và khoảng không. Bảo tàng không cố gắng "giải thích" các pho tượng Phật; thay vào đó, nó tạo ra một **bối cảnh hiện hữu**. Sự im lặng ở đây không phải là khoảng trống vô nghĩa, mà là một sự nén đặc của cảm xúc. Các hành lang hẹp, ánh sáng tự nhiên được lọc qua các khe tường tạo nên những vệt sáng sắc sảo, đối lập với những mảng tối sâu thẳm. Đây chính là cách Liu Jiakun dùng "cái thực" (vật liệu, ánh sáng) để dẫn dắt người xem vào "cái hư" (sự chiêm nghiệm tâm linh).

Trong dòng chảy kiến trúc đương đại Trung Quốc, nơi các đại đô thị thường bị cuốn theo những biểu tượng xa hoa và phô trương, Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) nổi lên như một tiếng nói tỉnh thức, một người thực hành kiến trúc với sự điềm tĩnh và lòng tự trọng nghề nghiệp sâu sắc. Việc phân tích **Bảo tàng Điêu khắc Đá Lộc Dã Uyển (Luyeyuan Stone Sculpture Museum)** không chỉ là nhìn lại một công trình đoạt giải, mà là giải mã một tuyên ngôn về sự khiêm cung, nơi "Sự im lặng của không gian" trở thành ngôn ngữ hùng hồn nhất để tôn vinh nghệ thuật Phật giáo.

Dưới đây là phân tích chuyên sâu dưới góc độ phê bình kiến trúc:

1. Triết lý "Kiến trúc Thực tại" (Architecture of Reality)

Liu Jiakun không theo đuổi những lý thuyết trừu tượng hay hình khối viễn tưởng. Với ông, kiến trúc là câu trả lời trực diện cho **thực tại**: thực tại về ngân sách hạn hẹp, thực tại về kỹ thuật thi công địa phương và thực tại về bối cảnh xã hội.

Tại Luyeyuan, "Kiến trúc Thực tại" thể hiện qua cách ông xử lý mối quan hệ

2. Ứng dụng Vật liệu và Chiến lược Bền vững: Tiên thân của "Gạch Tái Sinh"

Dù khái niệm **Rebirth Brick (Gạch tái sinh)** thực sự bùng nổ sau trận động đất Tứ Xuyên năm 2008, nhưng tư duy về vật liệu bền vững đã kết tinh tại Luyeyuan từ năm 2002.

- **Sự thô mộc có chủ đích:** Liu Jiakun sử dụng bê tông trần kết hợp với đá phiến địa phương. Ông không cố gắng mài nhẵn hay che giấu những khiếm khuyết của quá trình thi công thủ công.
- **Chiến lược bền vững từ "Low-tech":** Thay vì nhập khẩu các công nghệ cao tốn kém, ông tối ưu hóa nguồn lực tại chỗ. Việc sử dụng các

CH06-P01 SỨC MẠNH CỦA ĐÁ TỰ NHIÊN

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH06-P01. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

- **Chấp nhận khiếm khuyết:** Thay vì đòi hỏi sự hoàn hảo của công nghệ cao (High-tech) vốn xa xỉ và không phù hợp với bối cảnh địa phương, ông chọn "Low-tech" nhưng tinh tế. Ông tận dụng kỹ năng của những người thợ địa phương, chấp nhận những đường sọc trên bê tông, những viên đá gỗ ghề không đều màu.
- **Sự thật của bối cảnh:** "Thực tại" trong kiến trúc của ông là sự thừa nhận ngân sách hạn hẹp, vật liệu sẵn có và nhu cầu thực của người dùng. Đá thô không được gọt giũa quá mức; chúng được xếp chồng lên nhau như cách chúng tồn tại trong tự nhiên, tạo nên một sự hiện diện lẫm liệt nhưng chân thực, đối

Chào bạn, với tư cách là một nhà phê bình kiến trúc dõi theo hành trình của Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) từ những ngày đầu tại Thành Đô cho đến khi ông trở thành một biểu tượng của sự kiên định và lòng trắc ẩn trong kiến trúc đương đại, tôi xin chia sẻ góc nhìn sâu sắc về tác phẩm của ông.

Việc giả định Liu Jiakun nhận giải Pritzker 2025 không chỉ là một dự đoán, mà là một sự ghi nhận xứng đáng cho một "chiến binh thầm lặng", người đã từ chối ánh hào quang của những cấu trúc vị lai để tìm về sức mạnh tự thân của đất đá và con người.

Dưới đây là phân tích chuyên sâu về kiến trúc của Liu Jiakun, tập trung vào sức mạnh của vật liệu thô và tính bản địa:

1. TRIẾT LÝ KIẾN TRÚC THỰC TẠI (ARCHITECTURE OF REALITY)

Kiến trúc của Liu Jiakun không bắt đầu từ những bản vẽ lý thuyết trừu tượng hay những khối hình kỹ thuật số phức tạp. Ông định nghĩa kiến trúc là **"sự ứng biến có trí tuệ"** trước thực tại khốc liệt của xã hội Trung Quốc đương đại.

lập với sự bóng bẩy giả tạo của các khu đô thị mới.

2. ỨNG DỤNG VẬT LIỆU TÁI CHẾ VÀ CHIẾN LƯỢC BỀN VỮNG (REBIRTH BRICK)

Nếu phải chọn một biểu tượng cho đạo đức nghề nghiệp của Liu Jiakun, đó chính là **Gạch Tái Sinh (Rebirth Brick)**. Ra đời sau thảm họa động đất Tứ Xuyên năm 2008, loại vật liệu này là minh chứng cho tư duy kiến trúc nhân văn.

- **Sức mạnh của ký ức:** Những viên gạch này được làm từ phế tích đổ nát (vụn bê tông, gạch vỡ) trộn với rơm rạ và xi măng. Nó không chỉ là giải pháp xử lý rác thải xây dựng

CH07-P07 CẢM GIÁC THỜI GIAN

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH07-P07. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

Tại Bảo tàng Lò gạch Ngự dụng Tô Châu, "thực tại" chính là bóng tối và sự im lặng của những lò gạch cổ. Thay vì cố gắng tái hiện sự lộng lẫy của cung đình (nơi tiêu thụ gạch), Liu Jiakun lại tập trung vào **quy trình sản xuất** - nơi bùn đất và lửa tạo nên những viên "Kim Chuyên" (Gạch vàng).

- **Không gian u tối:** Sự u tối không phải là thiếu ánh sáng, mà là một thủ pháp kiến trúc để chế ngự thị giác, ép buộc người tham quan phải dùng các giác quan khác để cảm nhận. Đó là bóng tối của những căn hầm lò, của thời gian lắng đọng.

Chào bạn, với tư cách là một người quan sát và phê bình kiến trúc, tôi nhìn nhận **Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn)** không chỉ là một kiến trúc sư, mà là một "nhà thực tế học" (realist) kiên định. Việc ông được kỳ vọng cho giải thưởng Pritzker 2025 là một sự công nhận muộn màng nhưng xứng đáng cho những nỗ lực thầm lặng, phản kháng lại làn sóng kiến trúc biểu tượng hào nhoáng để quay về với bản chất cốt lõi của xây dựng và xã hội.

Dưới đây là phân tích chuyên sâu về **Bảo tàng Di tích Lò gạch Ngự dụng Tô Châu (Suzhou Imperial Kiln Ruins Museum)** - một công trình hiện thân cho "Cảm giác thời gian" và triết lý của ông.

1. Triết lý Kiến trúc Thực tại (Architecture of Reality)

Trong bối cảnh đô thị hóa thần tốc của Trung Quốc, Liu Jiakun chọn một lối đi riêng: **Kiến trúc Thực tại**. Với ông, kiến trúc không phải là một hình thái lý tưởng tách biệt khỏi bối cảnh, mà là kết quả của việc giải quyết các mâu thuẫn thực tế.

- **Cấu trúc thô mộc:** Sự thực tại còn nằm ở việc phô diễn cấu trúc. Các nhịp vòm, các mảng tường gạch trần không che đậy, thể hiện một sự trung thực tuyệt đối với công năng và lịch sử của khu đất.

2. Ứng dụng Vật liệu Tái sinh và Chiến lược Bền vững (Rebirth Brick)

Dù nổi tiếng với dự án Rebirth Brick (Gạch tái sinh) sau trận động đất Tứ Xuyên năm 2008, nhưng tư duy này đã trở thành "DNA" trong mọi thiết kế của Liu. Tại Tô Châu, tinh thần này được nâng cấp thành một sự đối thoại giữa quá khứ và tương lai.

CH09-P04 SỰ KẾT HỢP THÉP VÀ BÊ TÔNG

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH09-P04. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

xúc tác sáng tạo. Kiến trúc của ông là sự phản hồi trực tiếp với điều kiện kinh tế - xã hội tại chỗ.

- **Tính chân xác (Authenticity):** Ông không che đậy cấu trúc. Nếu tòa nhà cần chịu lực bằng bê tông, nó sẽ hiện diện dưới dạng bê tông trần. Nếu cần tốc độ bằng thép, cấu trúc thép sẽ trở thành ngôn ngữ thẩm mỹ. Đây là một sự kế thừa tinh thần của chủ nghĩa thô mộc (Brutalism) nhưng được "mềm hóa" bởi tâm hồn Á Đông.

Lưu Gia Khôn (Liu Jiakun) không chỉ là một kiến trúc sư; ông là một nhà thực hành chiến thuật, một người kể chuyện bằng vật liệu và là người bảo vệ những giá trị thực tế trong một bối cảnh Trung Quốc chuyển mình chóng mặt. Khi nhắc đến ông trong bối cảnh giải thưởng Pritzker, chúng ta đang nói về một tư duy kiến trúc không xa hoa, không trình diễn, mà tập trung vào **"Kiến trúc của thực tại" (Architecture of Reality)**.

Dưới đây là phân tích chuyên sâu về tư duy cấu trúc và triết lý của Liu Jiakun, tập trung vào sự kết hợp giữa Thép, Bê tông và Đạo đức nghề nghiệp.

1. Triết lý "Kiến trúc thực tại" (Architecture of Reality)

Đối với Liu Jiakun, kiến trúc không bắt đầu từ những bản vẽ viễn vông mà bắt đầu từ **những ràng buộc**. "Thực tại" ở đây bao gồm: ngân sách hạn hẹp, tay nghề thợ địa phương chưa cao, và sự khan hiếm tài nguyên.

- **Sự chấp nhận và chuyển hóa:** Thay vì áp đặt các tiêu chuẩn phương Tây xa lạ, ông sử dụng chính những hạn chế đó làm chất

2. Sự kết hợp Thép và Bê tông: Tối ưu hóa cấu trúc và Logic công năng

Trong các dự án tiêu biểu như **West Village Basis Yard** hay **Bảo tàng Nghệ thuật đương đại Thành Đô**, Liu Jiakun thể hiện một sự hiểu biết thấu đáo về tính kinh tế của vật liệu.

- **Thép - Sự thanh mảnh và Tốc độ:** Ông sử dụng thép ở những vị trí cần vượt nhịp lớn hoặc cần sự tinh tế trong chi tiết (như các hệ thang máy, cầu đi bộ trên không, hệ mái). Thép giúp đẩy nhanh tiến độ thi công - một yếu tố then chốt trong bối cảnh đô thị hóa nhanh của Trung Quốc.

CH10-P10 VAI TRÒ TÂM LINH CỦA KIẾN TRÚC

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH10-P10. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

(như Bảo tàng Điều khắc đá Luyeyuan) lại chọn sự tĩnh lặng tuyệt đối. Ông không cố gắng tạo ra những hình khối kỳ vĩ để áp chế con người, mà tạo ra không gian để con người tự đối thoại với chính mình.

- **Sự thật của cấu trúc:** Ông tôn trọng bản chất của vật liệu. Bê tông để trần, những vết nứt, bề mặt nhám của đá... tất cả đều được phơi bày. "Kiến trúc thực tại" là loại kiến trúc không che giấu những "vết sẹo" của quá trình xây dựng, giống như cách ông nhìn nhận những vết sẹo của lịch sử.

Khi nhắc đến Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) trong bối cảnh giải thưởng Pritzker 2025, chúng ta không chỉ nói về một kiến trúc sư thành công, mà đang tôn vinh một "triết gia thực hành" - người đã dùng gạch và bê tông để viết nên những bài thơ về sự sinh tồn, lòng trắc ẩn và tính kiên cường của con người trước nghịch cảnh.

Trong các công trình kỷ niệm và tháp chuông của ông, kiến trúc không còn là những khối tích tĩnh lặng, mà trở thành cầu nối tâm linh giữa quá khứ đau thương và tương lai hy vọng. Dưới đây là phân tích chuyên sâu về tư duy thiết kế của Liu Jiakun.

1. Triết lý Kiến trúc Thực tại (Architecture of Reality)

Đối với Liu Jiakun, "Thực tại" không phải là một khái niệm trừu tượng, mà là sự chấp nhận vô điều kiện những giới hạn về ngân sách, kỹ thuật xây dựng thô sơ và bối cảnh xã hội phức tạp của Trung Quốc đương đại.

- **Chống lại sự phù phiếm:** Giữa làn sóng kiến trúc biểu tượng (starchitecture) hào nhoáng, các công trình kỷ niệm của Liu Jiakun

2. Chiến lược Bền vững và "Gạch Tái Sinh" (Rebirth Brick)

Đây là di sản đạo đức lớn nhất của Liu Jiakun, thể hiện rõ nét nhất trong các công trình kỷ niệm sau trận động đất Tứ Xuyên 2008.

- **Vật liệu mang linh hồn:** "Rebirth Brick" không chỉ là một giải pháp kỹ thuật tái chế phế liệu xây dựng (gạch vụn, bùn đất, tro bay) trộn với xi măng. Nó là một **vật liệu tâm linh**. Mỗi viên gạch chứa đựng mảnh vụn của những ngôi nhà cũ, những ký ức bị đổ nát. Khi dùng chúng để xây dựng các tháp chuông hay bảo tàng kỷ niệm, Liu Jiakun đã

CH12-P07 SỰ TRẦM MẶC CỦA NGÔN TỪ

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH12-P07. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

hạn hẹp, trình độ tay nghề địa phương thấp và những ràng buộc chính trị - xã hội. Ông gọi đó là "chiến lược sinh tồn" của kiến trúc.

- **Sự trầm mặc chủ động:** Các công trình của ông (như Bảo tàng Nghệ thuật Lộc Dã Uyển) không lấn át cảnh quan. Chúng im lặng, xám xịt và lằm lũi như những tảng đá mọc lên từ đất. Sự "trầm mặc" này chính là một tuyên ngôn chống lại sự phô trương của kiến trúc thương mại hiện đại. Ông dùng kiến trúc để che chở cho thực tại chứ không phải để trang trí cho nó.

Chào bạn, dưới góc độ của một nhà phê bình kiến trúc, việc phân tích Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) không chỉ là mổ xẻ các hình khối bê tông, mà là đọc một cuốn tiểu thuyết bằng vật liệu. Liu Jiakun, vốn xuất thân là một nhà văn trước khi cầm thước kẻ, đã mang cái "trầm mặc của ngôn từ" vào trong từng thớ gạch.

Dưới đây là bản phân tích chuyên sâu về tư duy của vị kiến trúc sư được kỳ vọng cho giải thưởng Pritzker 2025, xoay quanh chủ đề **"Văn chương trong Kiến trúc - Sự trầm mặc của ngôn từ"**.

1. Triết lý "Kiến trúc thực tại" (Architecture of Reality): Khi không gian không cần lên tiếng

Trong văn học, những khoảng lặng giữa các dòng chữ thường chứa đựng nhiều ý nghĩa nhất. Với Liu Jiakun, kiến trúc không cần phải "hét lên" sự hiện diện của nó bằng những hình khối kỳ quái hay vật liệu đắt tiền. Triết lý của ông xoay quanh **"Sự thật của bối cảnh"**.

- **Tính hiện thực khốc liệt:** Thay vì mơ mộng về những lý thuyết xa rời, Liu đối diện trực diện với ngân sách

2. Tái sinh từ đổ nát: Chiến lược "Gạch tái sinh" (Rebirth Brick)

Nếu văn chương dùng những ký ức cũ để viết nên câu chuyện mới, thì Liu Jiakun dùng đồng đổ nát để xây dựng tương lai. Viên gạch **Rebirth Brick** (Gạch tái sinh) ra đời sau trận động đất Tứ Xuyên năm 2008 là minh chứng rõ nhất cho đạo đức nghề nghiệp của ông.

- **Vật liệu mang linh hồn:** Những viên gạch này được làm từ phế tích của các tòa nhà bị đổ nát trộn với rơm và xi măng. Đây không chỉ là giải pháp bền vững (sustainability) về mặt kỹ thuật, mà còn là sự bền vững về mặt tâm linh.

CH14-P03 CÁCH LÁT GẠCH NGẪU NHIÊN

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH14-P03. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

nếu là gạch, nó phải mang vết tích của bàn tay người thợ.

- **Chiến thuật "Thấp mà Cao" (Low-Tech/High-End):** Thay vì nhập khẩu công nghệ đắt tiền, ông sử dụng trí tuệ kiến trúc để biến những kỹ thuật xây dựng phổ thông thành những không gian có chiều sâu tinh thần. Triết lý thực tại này chính là sự phản kháng lại xu hướng "Zaha Hadid hóa" - nơi kiến trúc trở thành những vật thể lạ lẫm, tách rời khỏi mặt đất.

Việc Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) được vinh danh là một minh chứng cho sự lên ngôi của giá trị nhân văn và tính thực hành bản địa trong kiến trúc đương đại. Không hào nhoáng bằng những hình khối phi tiêu chuẩn hay vật liệu bóng bẩy, tác phẩm của ông là những bài thơ viết trên nền gạch đá vụn, là câu trả lời đanh thép cho câu hỏi: Kiến trúc có thể làm gì trước những biến động khắc nghiệt của xã hội và thiên nhiên?

Dưới đây là phân tích chuyên sâu về tư duy của Liu Jiakun qua lăng kính của sự thô mộc và chi tiết cấu tạo "lát gạch ngẫu nhiên".

1. Triết lý "Kiến trúc thực tại" (Architecture of Reality)

Liu Jiakun không theo đuổi sự hoàn hảo duy mỹ mang tính trình diễn. Với ông, **"Thực tại"** là sự chấp nhận những giới hạn: giới hạn về ngân sách, giới hạn về trình độ nhân công địa phương và giới hạn của bối cảnh xã hội Trung Quốc đang chuyển mình quá nhanh.

- **Sự chân thực của vật liệu:** Ông không cố che đậy bản chất của vật liệu. Nếu là bê tông, nó phải thô;

2. "Gạch tái sinh" (Rebirth Brick) và Chiến lược bền vững đạo đức

Đây là di sản quan trọng nhất của Liu Jiakun, ra đời sau trận động đất kinh hoàng tại Tứ Xuyên năm 2008.

- **Cấu tạo và Ý nghĩa:** "Gạch tái sinh" được tạo ra bằng cách trộn đồng đồ nát (gạch vụn, đá, bê tông từ các tòa nhà bị phá hủy) với đá phiến thạch và xi măng.
- **Sự thô mộc có ký ức:** Mỗi viên gạch không chỉ là một đơn vị xây dựng; nó là một thực thể chứa đựng ký ức đau thương và sự phục hồi.
- **Chi tiết lát gạch ngẫu nhiên:** Để phá vỡ sự đơn điệu của những diện tường lớn, Liu sử

CH15-P10 LỜI KẾT: KIẾN TRÚC LÀ SỰ GẮN KẾT

VĂN BẢN NGUỒN / WORD + HÌNH MINH HỌA THEO MÃ MỤC

Ảnh CH15-P10. Minh họa từ ZIP nguồn; chưa xác minh là ảnh công trình thực tế.

- **Tính thích ứng:** Liu Jiakun quan niệm kiến trúc là một thực thể sống phải thích nghi với "điều kiện địa phương" (Local Conditions). Ông không áp đặt một hình mẫu từ phương Tây vào Trung Quốc mà đi tìm giải pháp từ chính những mâu thuẫn của bối cảnh.
- **Vẻ đẹp của sự thô mộc:** Triết lý này tôn trọng vẻ đẹp nguyên bản của vật liệu. Một bức tường bê tông không phẳng tuyệt đối, một viên gạch xếp lệch - tất cả đều là bằng chứng cho sự tham gia của con người và quá trình xây dựng thực tế. Đó là một sự phản

Việc Liu Jiakun (Lưu Gia Khôn) được vinh danh tại giải thưởng Pritzker 2025 không chỉ là sự công nhận dành cho một cá nhân, mà là sự lên ngôi của một hệ tư tưởng kiến trúc: **Kiến trúc của sự chân thực và lòng trắc ẩn**. Giữa một kỷ nguyên của những công trình biểu tượng hào nhoáng và vị kỷ, Liu Jiakun xuất hiện như một "người kể chuyện" bằng gạch đá, nơi mỗi bản vẽ đều thấm đẫm hơi thở của thực tại và trách nhiệm xã hội.

Dưới đây là phân tích chuyên sâu về di sản kiến trúc của Liu Jiakun dưới góc độ một chuyên gia phê bình:

1. Triết lý "Kiến trúc Thực tại" (Architecture of Reality)

Khác với khái niệm "Thực tại" trong chủ nghĩa hiện thực thông thường, "Kiến trúc Thực tại" của Liu Jiakun là một sự thỏa hiệp đầy trí tuệ với những giới hạn. Ông không tìm cách né tránh các khó khăn về ngân sách thấp, kỹ thuật thi công thủ công hay sự thiếu hụt vật liệu cao cấp. Ngược lại, ông biến chúng thành "chất liệu" cốt lõi của sáng tạo.

kháng thâm lặng chống lại sự hoàn hảo công nghiệp vô hồn.

2. "Gạch Tái sinh" (Rebirth Brick): Chiến lược bền vững từ nỗi đau

Dự án **Rebirth Brick** (Gạch tái sinh) sau trận động đất Tứ Xuyên 2008 là minh chứng rõ nét nhất cho đạo đức nghề nghiệp của Liu Jiakun. Đây không chỉ là một giải pháp vật liệu; nó là một chiến lược hàn gắn xã hội.

- **Vật liệu mang ký ức:** Bằng cách kết hợp vụn nát của các công trình đổ nát với rơm rạ và xi măng, Liu Jiakun đã tạo ra một loại vật